AZILLA
17
Igandea

Bilbao, 1935

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua ... 9,00 Irko. Iru Ilez
Bilbao'atazkua.. 11,25 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urtez
Atzarrijetakuak 112,50 " "

Beldayen itunduba

XXIII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.144 zenbakija

Euzkeldun barrien lanak

Elaien edestitxua

¡A izan zan biotz-ikara ilunaure eder atan elaiaren kabian sortu zana! Gaba geldiro geldiro mendietatik bera jasten asi zan. Eguzkia mendi-ostean ostendu ondoren, txoriak gabeko atseden-bila euren kabietara egiñalan yoyazan eta une atan gorriz jantzita agertzen zan izadi gustia, laster gau-iluntasunean bilduta geldituko zan.

Alan da gusti be, baña ama-elaia ez zan bere kabira itzuli. Bere seme txikiak ez euken keskarik, umetxoak keskarik eukiten ez dabelako baña seme zarrena estutu zan eta abots ikaratiagaz itaundu eutson aitari: Aita ¿zergaitik ez datorku ama? Orduan aita elaia, bere kume zarrenak egion itaunak eraginda, egakiak zabaldurik lagun maitearen biila urten zan.

Mendirik gurenetara igon zan ¡trokarik sakonenetara jatsi zan, teilatupe guztiak arakatu ebazan baña ¡alperrik! Ibili ta ibili arren, ez eban iñun idoro ta barrualdea biozmiñez urratuta ebala, itzuli zan bere kumeen gana.

Bien bitartean ¿nun egoan ama-elaia? ¿eiztariren batek ilda, jausi ete zan? ala... !semetxuak aiztu ete yakozan? Ez, ez bata ta ez bestea. Amaiez yakez ain erraz aiztuten euren biotzeko kutunak. Ama-elaiak be ikusi eban gaba mendietatik bera jasten ta beste txoriak be euren kabietara yoyazala baña egazkada batean etxe apain baten ondotik igarotean euli lodi lodi bat ikusi eban. ¡Auxe bai euli ederra dala! esan eban bere kolkorako ta euli a, bere semetxuentzat janari gozo-gozoa izango zalakoan, atrapatu gurarik jarraitu eutson. Eulia leyo-zirritu batetik sartu zan etxera; eulia be, ara sartuta, artu eban eulia baña kanpora urten gura izan ebanian, buruagaz leyarra jo ta ausi eban ta bera be lurrera jausi ta konorte barik geldittu zan.

Andik laster bere baitaratu zanean ¿nun ikusi eban gaixoak, bere burua? Mutiko batzuen eskaetan egoan eta guztiak berari begira egozan bitartean onetara iñoan areitariko batek: ¡Zelako jolasak egingo doguzan biar lokarri bat ankean ipinten dautsogunian! Ez—yardetsi eutson beste batek—obe izango da kayola baten sartutia ta bera gura daun beste janari ta edari emongo dautsogu.

Onetan egozala neskatilla lirain bat eldu zan. Neskatilla arek nebeak ebazan mutikoak eta bere biotz-zabaltasunez eta ontasunez umezurtzak zirala aiztu eragin eutsen. ¿Zer dagizue or? ¿Zergaitik oienbesteko poza? Elai bat-yardetsi eutson mutiko batek—artu dogu ta ¡ikustekoak izango dira biar beragaz egingo doguzan jolasak! Ez maitiak—esan eutsen neskatilleak—zabaldu leyoa ta emon egiozue oraintxe azkatasuna. Semeak ba'daukaz biar ba'da zotinka ta negarrez egongo dira euren ama maitia, oindiño joan ez yakelako. Orrez gañera ba-dakizue zuek zer dan sendi bat ama barik geldittutia ta ezin ziñeyoe elai gaxoari orrenbesteko agitzek egin. Itz oneik bigundu ebezan mutikoen biotzak eta elaia leyora eroan, eta azke itxi eben.

Ama elaia kabira itzuli zanean euren txiorik alaieenekaz eta laztanik bigunenekaz emon eutsoen bere semetxuak ongietorria ta betiko alde-egin eben andik biotxikareak ta kezkak. Gau atan elaiaren kabiak zoriontasun-kabia irudian.

Gure edestitxuko mutikoak gaitz egiazarian egon ziran, baña euren arreba onari eskerrak, ez eben gatxik egin.

Guk be, gure eskura ona ala gatxa egiteko bidea datorkunian, egin daigun beti ona. !Zergaitik ez egin? ¿Zetarako biotzak nekez eta gorrotoz bete? Erein daigun ona gure bidietan, poza ta maite-loreak baño besterik gure inguruan loratu ez daitezan.

Egiluz'tar Elade.

(Bilbao'ko Instituto'ko irugarren ikastaroko ikaslemea.)

Abertzaliak garala

Askok esaten dogu zoli ta sutsu olar arruak kukurruku egitten daben antzera norberen bularrak lerden ta gangar atarata, aberrtzaliak garala. Egiya: Ixen au ezin da iñori ukatu. Zelan ukatuko dautsagu iñori azkatasuna ba 'dauke ludi-biztanle gustijak gura dabena egitteko be Gixatz Donia'ren magaletik iges-egin barik bada? Ori ezin.

Bakotxaren eritxi ta oldozpenaren jaube gara. Orretarako emon euskun danoi Goikua'k. Baño. Ezta naiko aberrtzale ona, sutsuba, bularrtsuba eta onen antzeko beste gauza asko, batek esatia. Ez. Auzuak epaitu biar gaitubez danok onak ala txarrak garan. Beste iñok ez. Diñotan au biderik zuzenena dala uste dot. Egija ete Bai: Egija da.

Aberrtzale onak ixateko erakusmenak be on-onak ixaten dira. Onetzaz eredu eder ta ikaskarrijak daukaguz Euzkadi'n eta beste onen antzeko Aberri jopu askotan be.

Aberri gaxuaren eskakixuna bat baño ezta. Bera, auxe bakarrik. Aldabenak aldabena emon eta egitia. Era gustijetako ekintzetan. Bat aldabenak bategaz lagunduta, eta eun aldauzanak barriz eunegaz lagunduta. Onetarako neurririk eztago. ¡Baño, neurri au, zenbatek eskaz-eskaz neurrtuten dogu!

Aberri gudari andi ta aurrenetatikuak garala diñogunok erantzuten ete dautsagu Ama Euzkadi'ren il-zori deyai? Bere negar anpuluak legortuten bai ete guaz marrekiro? Osakirik ba'ete daruatsagu, laztan oneri, bere zauri larrijak osatu dadixan? Bai? Ez? Ori, berak Euzkadi'k, eta ,Sukarrieta'ko Ilobi txiro-txiruan dagon gorputz-ilaren Goguak baño eztaki. Itsubak gara gu sakontasun orrek ikusteko.

Kne zenbat gauza on ta ikaskarri aztuta; zenbat bide zuzen itxitta; zenbat argi-zuri ilunduta. Eta dana "matasun" izpijak euzkotar bijotzetatik iges egginda dagolako. Atxerri usañagaz geure goguak usteldurta dagozalako. Eta azkenez, Aberrija be gitxi-gitxi esagututen dogulako.

Azkatasun eguzki gotarra, noz ikusiko dogu Euzkuak...! Errukarrijak gu!

Aberri aginduak aunexek bakarrik dira (Egija: Bijotz-barik Aberrija ezagututen gaitz egoten da). Ez ezetzik esan, irakurle.

Lenen Aberrija ezagututeko ba ikasi egin biar da. Ikasi bere bixitza. Ara zelan: Bere Elia ikasitta eztakijanak eta dakijanak mintzalduta. Onetara euki daigun beste Aberrijakaz aldakuntz-mugia. Au b a r i k, ondo dakixube, Abenda-errik eztagona. Bere Lagi ta ekandubak ondo gordeta. Bere edesti, olerrki, poematxu eta abestijak gogo-bijotzeratuta. Bere dantza gozagarrijak egindа. Bere idazti, elerrti, ederrti, lutelesti, eta beste anei sustrai sendodun jakingarri geure-geuriak norberen sentsun-oldozpenatara eruanda. Ara aur, benetako aberrtzaliak garala detuteko ikurrik onena. Besterik bai ete? Ez.

Egija: Autarrki eta onen antzeko zertzeladak be biar-biarrekuak ixaten dira lantzinbetan. Baño onekaz bakarrik Aberrijaren azkatasuna ezta lorrtuten. Askotan urrun eta urrun egitten yaku. Nok esango dau ezetz?

Zerbat eta Aberrija geyago ezagutu gorago diñoguzan arluetan bere azkatasun orduba lasterrago egitten dogu.

Ze garrantzi ta ardura dausku ezebezetako gauza batzutan aurrerantza juatiak, onen ordez, erri-gogo ta bijotza galtzen ba'dogu betiko?

Irlanda, India, Polonia, Croacia, Eslavia, Filipinas ontxe, eta beste onen antzeko errijaren azkatasun-iturrburubaren barri askok eta askok bai-daki. Zelan ixan zan ba? Ekintza gustijetan Aberri-marrtasuna ipiñitta.

Euren azkatasun-beldunak eta ziñopak bijotz marredun gixonak ixan ziran. Bixitz ta ogasuna Aberri-eskubetan itxi ebezenaenak. Geuk, euzkotarrok, noreri zor dautsagu Euzkadi'ren Pizkundia? ¡SABIN IRAKASLIARI! Beronek ezagutu eban iñok baño len sakonkiro bere Aberri jopuba. Berau zan EUZKADI itzagaz geure Aberri bakarra ugutzau ebana. Beragandik asi gintzan gu, be, zerbait geure Ama ezagututen. Ba, berau da, Aberrijaren lenengo beldun ta ziñopa, be.

Zelan ta nondik ezagutu eban bere Aberrija, jaun onek? Edestitik: Abestijetatik: Ele ta olerkijetatik.

Ara gaurrko gure lana, ba. Arlo ederra berau eratteko. Lurra egoki-egokija dago beintzat. Zimaurrittuta ganera, eta zelan zimaurrittuta be? Orain eztago besterik azija lur-landura jaurrtitten astia baño.

Euzkadi'ko Aberrtzale-Bazkun gustijaren biarrkuna da ba abesti, olerrki, edesti ta enparaubak bazkide ta lagunai erakustia. Ia onetara bein edo bein aztu ta jaurrtitten doguzan atxerri usañesko oldozpen ta gauza loi gustijak. Geure adimenetatik.

¡Euzkotarrak! Gomutau Aberrijaren abeslarijakaz.

Urrkidi.

Mendigoxale "Aberkoi - Batza"

Euzko-Alderdi Jeltzalia'ren ardurapian

Gastiak, be, zeozer egin gura dabela-ta, ekiñari yagokoz. Aspaldijon ixilik egon diralako, batzaldi aundiren batzu egittekotan dagoz. Euzko-Alderdi -Jeltzalia'ren ardurapian dagozan gastiak eta Sabin Irakasle marriaren irakatsijai bidez ibili gura yakezanak, batzaldi ikuskarrija asmau dabe.

Ila onen 25'garrenian dala, ba, Sabin Aundija'ren il urteurrena be ta, aren opaz jaitxu batzu eratutia otu yake. ¿Jaitxubak? ¡Ez, jai aundijak! Gernika uri ederreko Txara-Txara'ko mendigoxale azkar-azkarrak ixan dira jai onein asmatzaliak, eta areikin batera, Bizkai'ko Mendigoxale Aberrkoi-Batza'k, beti Alderdija'ren baimenaz, jai onei garrantzirik aundijena emon nai-dautse.

Batzaldi edo mitin onegaz lanari ekingo dautsoe mendigoxaliok. Gastedijari beria emon biar yako; eztaikeguz baztereran itxi. Ori dala-ta garrantzi aundijena ixango dabe Gernika'ko jayok. Entzun dogunez Bilbao'ko Euzko-Gastedi'ko antzezlarijak, be, "Bide Onera" emotera juango dirala'ko zurrumurruba belarrijetaratu yaku. ¡Egija ba'litz! ¿Izlarijak nortzu?

Ona emen:

Urkiaga'tar Estepan "Lauaxeta".

Basaldua'tar Kepa.

Linazasoro'tar Karla "Altzeta".

Agirre'tar Joseba Andoni.

Izlarijok, be, gastiak. Automobil-piloren bat juango ei-da Bilbao onetatik. Bilbao'ko Mendigoxale-aldra gustijak duaz beintzat. Jai oni buruz zertzelada gustijak atzalduko dautzubeguz. ¡Gastedijok, Gernika'ra, Gernika'ra!

Errijetatik

MOTRIKO

Berri sala.—Aroa ba'doakigu apurka -apurka egualdia gogortzen. Oraitxen gabiltz ego aizetan plei-plei, ta urrena kanpo aizeak eta eurriak samindu bear. Aurrerantz eguzki epelaren arrimoan nork lezakean...

—Arrantzaleak negu-arloa'ri lotuak dira, korda egiñean. Ez dira guziak patxarako. Itxasora irtetzeko ezer ez dutenak badute izane zertzaz estutu. Karnata duten bakarrak irten dira aurre egunetan papardotara. Ez dutenak biila egiñalean.

—Baserritarrak ere larregi ditugu soroko uzta bilduz. Arto ta sagarrak ederrenak tolestu dituzte ganbaretan. Garo -meta ederrak ere ikusi ditugu etxe aurrean.

—Joan dan asteko ostegunean il zan. "Mizkia-Beko" gizona. Lagun zaituet atsekabean eta otoitzetan.

—"Kurpilla" baserrian ere bada norbait gaxo. Astelenean eraman zituzten Eleizakoak.

—Igandian deitu ziran lenbiziko aldiz: Elgoibar'ko Lizarralde'tar Josu, emengo Iriondo'tar Jone'kin.

—Soraluze'ko Monasterio'tar Andoni emengo Urkiri'tar Pilare'kin. Zorionak.

—Igandean E. A. B. aretoa gañez zegoala antzeztu zan bigarren aldiz, ain entzute aundira iritxi zaigu "Garbiñe" antzerkia. Antzeslariak euron eginbearretan ongi egon ziralarik txalotuak izan ziran. Urren antzestu-aldia arratsaldean izango ei da alboerrietakoak ikusi al dezaten. Ontan garaiz itz egingo degu..

—"Agarel" gaztea il zaigu. Eriotza onek biotza mindu digu abertzaleoi ikusiz Aberriaren laguntzalerik jatorren bat galdu duala. Euzkel-saiean lankide bat gutxio; otoitzetarako bat geio. Betiko atsedena emaiezu Jauna.—**Andoni.**

SEGURA

Calvo Sotelo.—Jaun onek igandean Donostia'n egin zuan itzaldia entzutera juan ziran emengo iru edo lau "karlista pin" ere. Orain ikusi bearko abertzaleoi esku emateko baimenik ekarri zuten.

Osakuntza.—Osakuntza edo operazioa Tolosa'n eginda obeto dagola entzun dogu Imaz'tar Joseba. ¡Laister ondo etzeratzea opa dibgu!

Eriotza.—Azken laguntzak artu ondoren Jaungoikoak deitu dio Markitegi'ko Intxausti'tar Joseba Bedita (Jose Benito) gizon onari. Atsekabean laguntzen diegu bere sendikoei, irakurleari aitagure bana eskatuaz. Goian bego!

—Baita ere Jaungoikoak deitu dio lekaimetxe edo konbentuko sartu berrien irakasleme zan lekaime edo "maestra de novicias" egiten zuen mojari. ¡G. B.!

Dabiltzanak.—Ataun'en egun batzuek igarotzera juan zaigu, Etxeberria'tar Kepe, urrutizkinlari zintzoa.

—Eta onen ordeko etorri zaigu Ordizia'ko Gerezta'tar Miren. Au ere urrutizkinlari biskorra dirudi.

Ezkondeya.—San Sebastian'go Ernandorena'tar Nikolase, Olaberriko Olaran'dar Jon'ekin ezkondeyetan dago. ¡Zorionak!—**Otarra.**

IBARRIKA (BARRIKA)

Ikastola barria.—Aspaldiko urtiotan ordua be izan da-ta, noz edo noz, asi dira Goyerri'n eskola barria egiten. Urte bi oneitan ontzat emon-da egon da baña, ardurea dabenak eztabe dirurik laga gura izan.

Ikastola ori, goyerriarrak benetan izan dabe bearrekoa, baña beste batzui be, ederto etorri.

Gure "kestor mayor" eta bere seme "menor,,'eri buruz diñardut. Lenengo orrek, dirua be berak lortu dauala-ta, ainbeste "sakrifizioen" saritzat be zeozertxu biar dauala-ta, alan ba, arako Pernando Amezkerra antzo, semea be ate atzean aiztuta itxi barik, bera sartu da lenengo langilean artean.

Bai, gizona, ederto egiña. Orain, ori a m a i t u ordurako, Munazurieta'rako beste bat lortuten dozun ikusi (¡ori lortu dozun lez!), bestala bear barik geldituko zarie-ta.

Diru-neke edo muelta bat.—Muelta ori dala-ta, barretan iztendak egin doguz.

Orain egun batzuk dirala-ta otzaratxu bat besapean artuta, platanu-saltzaile bat agertu zan emetik. Uste-uste barik, emakume batzui bere platanutxuak sakarazo eziñik urdurien iñarduanian, gure alkatea aurrkeztu eikion bertara.

—Niri platanu bat ezpa'damostazu, erri onetan saltzea galerazi egingo dautzut—esan eutsan beste barik.

—Platanu bat niri, gaxo oni, kentzea—erantzun eutsan saltzaileak—neure umien ogi kondo bat kentzea dozu; baña, ¿nor zara zu, orrelan mintzatzen zaran ori?

—Ni? Ni erriko ugazabea nozu!

Kiñu egiñaz "aor dozu ba" esan-da, emon egin eutson platanua. An ziranak, alkatearen egite au begi txarrakaz ikusi eben. Eurotariko emakume batek, lendik be ainbat gauza euzala kolkotik urten gurean-ta, onelan esan eutson:

—Erriko ugazabea ta, zeure etxekoa be, izango zara zu, baña nire etxian ez da neure gizona baño beste ugazabarik, bai? ta urrengoan, lengunian iñor etxian etzala ta orretarako baimen barik sartu ziñan lez etzara zure etxera sartuko gero. Entzun?

Etxakozan itzok lar ondo plantau kestor andiari ta, mingañari azkatasun oso emonaz, irañez bete-bete egin eban emakume gaxoa; bururatu eikiozan lelokeri gustiak esan eutsozan.

Leku onera jo eban, ba! Besterik ezean emon eutsela alkatetxea, jauntxuen esanak egiteko baño etzala gauz, koldar, etoi, saltzaile andi bat zala ta eztakit nik zertzuk geyago entzun biarra izan eban.

Baña belarri atzean atz egin-da juan zan arren, laster zan "abozilla" emakume iraindaren etxean alkateak "bost pesetako multea" ezarri eutsola jakinazoten.

—Poz-pozik ordainduko dodaz-esan eutsan "abozilla,,'ri ta esayozu alkateari beste ainbeste esateearren beste bost emongo neukezala.—**Aiko-Zera.**

MAÑARIA

Elizkixunak. — Garbitokiko arimen -aldezko bederatziurena, lengo igandez amattu zan. Ori zala-ta, egun orretako arratsaldez, gure txaunburu jaunak, garbitokijatzaz, berbaldi egokija egin euskun. Goyan begoz.

Juan-Etorrijak.—Elorrio'ra juan zan Ariznabarreta'tar Atanase irakaslemia.

—Bilbao'tik e t o r r i zan Garrido'tar Imanol.

—Egubaztenez egon ziran emen, Garamendi'tar Kandida, Sarrionandia'tar Joseba Mirena, Larrañaga'tar Jon eta Arrutza'tar Erroman Durango'ko aberkidiak, eta Garamendi'tar Miren emakume begikua.

Eiztarijok.—Igande arratsaldez, basuetatik etorrtzala eiztari askotxo ikusi genduzan. Batzuk, zozo ta birigarro, txori-mortxoka galantak ekarri ebezan. Beste batek ostera, lau okil; eta beste batek, eskutik dingiliz, txepetxak ekarri ebazan. Eiza (kaza) ona egin ebela -ta, gustijak pozik etorri ixan baziran be, euren arrtian pozen etorri zana, orratik azkenengua ixan zan. Txepetxak ekarri ebazana. Batzuk, ondo bixitteko gauza askorik eztabe biar be ixaten eta...

Eguraldija.—Ez otz ta ez bero, egunakaz eguraldi ederrak doyaz. Lugiñak zintzo-zintzo dabiltz.—**Mañariko.**

"Orereta,,'ko izparrak

Emen gatoz gaur ere asteroko xaltxa maniatzera. Pelota-xaltxa alegia. Xaltxa goxoak izaten ezpadira ba, galdetu bestela igarotako igandean "Orereta,,'n izan ziran pelotazaleei. Biatzak zupatzen irten ziran alajañetan. Lengo igandeko partidoak onak izan ba ziran datorrenekoak ez dira itxuraz makalagoak. Begira nortzuk jokatzen duten:

Errera ta Oyartzun.

Altza ta Antxo.

Irun ta Donosti'ko Euzko-Gastedia.

Arraioa a zer nolako iru partidu, zein baño zein obegoak. Lenengoan oyartzuarrak azalduko digute eren joku bikaña, nola ez? Badago Olaizola bigarrena ikusteko zaletasuna, lengo igandean ere partidu batean 16 tanto egin omen zituan saketik, izan ero orren sakea, profesionalak ere gutxik dute. Sayatu bearko dute Errera'tarrak oyartzuarrei irabazteko.

Bigarren partidua ere ez da bada nolanaikoa altzatar eta antxoarrak leia bizian tantoaren biila.

Eta azkenik Donosti'ko Euzko-Gaztedi'koak ditugu irundarren aurka. Ez dakigu zer nolako pareja izango dan donostiarra bañan lan egin bearko du irundarrei irabazi nai ba dio. Bestela galdetu lengo igandean izan ziranei irundar txiki arren jokaitzak, dejadak, bi paretak... eta abar.

Ikusten dezuten bezela programa polita degu iganderako.

Bosteterditan teatroa dala ta arratsaldeko iru terditan asiko dira partidoak.

Andoni.

Euskeltzaleen Orratza
Lko. BAT
Saltzalientzat
Saneurri bereziak
ARIETA ITXIZALE
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Gayak

"PEDRO MARI"

Gaur arratsaldeko iru ta erdijetan Durango'ko "Astarloa-Etxia,,'n antzeztuko dan antzerki aberrkoyari olantxe deritxo: "Pedro Mari".

Baztan'go "Pagogaña" basetxeko mutil-morrosko errimia zan "Pedro Mari".

Egun baten, atzerrirantz juateko asmoz, Cadiz'erako bidia arrtu eban. Eta bide-zlarr joyela idoro eban ostatu baten bere marriaz eguala gudari batzuk urreratu yakazan, eta eurakin eruateko bidian imiñi eben.

Emendik aurrerako "Pedro Mari" mutil-morroskuaren edestija jakingarrija da, ta bai garrantzizkua be.

Gaur arratsaldian Durango'ko "Astarloa-Etxe'ra eldu bat egitten dozubenok gustija ikusi zeinkie. Eldu zatteze, ba, eldu, euzko-aberrtzaletasunak ori ta geyago be irabazitta daukaz-eta.

Euzkotar aberrtzalloik, orañarrte, antzoki-bidez egin ixan dogun zabalgundia, txikija be txikija ixan da. Antzokijari biar beste garrantzi eztautsagu emon ixan.

Aberri-guna edatuteko antzokija baño edatzale obarik eztago, barriz. Antzoki-bidez gustija esan leike, euzko -ixakera ta bixikera gustija antzeztu leike.

Eta ikusten dana, begijetatik sarrtzen da. Antzokijan, barriz, antzezkixun-bidez, entzun eta ikusi bijak batera egitten dira. Idazti-bidez egin ezin leikena, antzoki-bidez egitten da, bata itzaldi-bidez egin ezin leikena be.

Idaztijetan izkijak diñuena bakarrik ikusten da, ba. Eta itzaldijetan, izlarijak diñuena bakarrik entzun.

Antzokija beste gauza bat da, ostera: antzokijan idazti-bidez esaten diran notiñakañokuak ikusten dira. Antzokija gixarrteko egikeraen antzikurra da. Beraz antzokijari beria daun garrantzi gustija emon biar dautsagu.

Euzkadi'ko antzokijak euzkeldundu egin biar doguz. Erderazko antzezkixunetatik al-dan geyen urrundu biar gara, ta euzkerazko antzezkixunetara, al-dan geyen urreratu.

卐 卐 卐

Gaur arratsaldeko iru ta erdijetan Durango'ko "Astarloa-Etxia,,'n "Pedro Mari" antzeztuko dabe. Antzezkixun au ikusten juan barik aberrtzale bat bera be elitzake geratu biar.

Aberrijarren egitten doguna, geure onarren egitten doguna da.

Gitxi garala diñue, ta guk dagiguna gauza gitxi ixango dala. Baña gitxik dagijen gustija leku baten batzen ba-da, askok dagijena sakabanatuta baño onura geyagokua ixango da.

Gitxi ixanarren, gitxi orreik zindauak ba-dira, gitxi orrein aberrija gaizkatuko da. Asko ta ustelak diranena, ostera, ezta gaizkatuko, ustel askoren usrel sundiaz batera atsittu ta satsittu baño.

Euzkotar aberrtzaliak gitxi g a r a. Garan gitxijoik zintzuak eta zinduak ba'gintzaz, baña, euzko-antzokijak beteta ikusiko litzakez. Eta ordez, erdel -antzokijak, "ziñiak" eta abar, orain ikusten diran baño utsago.

Gaur arratsaldeko iru ta erdijetan Durango'ra guaz, "Astarloa - Etxe'ra Beraz arratsalderarrte. Agur.

Uribitarrte'tar Ibon.

Garbitasuna, berriz, gaste...

I

Lixunkerijak adoria aultzen dau, gaste; lixunkerijak indarrgetu ta makaldu egitten dau, gaste; lixunkerija gaxo naskagarrijen iturrburuba da, gaste. Gixon adoretsuba, indarrtsuba, sendua ta osasuntsuba ixan gura ba-dozu, beraz garbija ixan, gaste. Orixe niñutzun neure orañarteko idazlanetan. Gaur, garbitasunaren ondorenguak atatuten noyatzuz; diñotzudazanak gixon jakitunak diñotzuzala kontu egin. Gauzok neurez azalduteko baño jakingiagua naz.

II

Garbitasuna onoimen bizkorra ixanez ganera, osasun iturrburuba da. Gaur, dirudijanez, onetara itz-egitiari zorakerija deritxe asko ta askok. Ara Neisser osalari jakitunak diñuana: "Garbitasuna kaltegiña barik, osasungarrija dala irakatsi biar yako gastiari".

George H. Napheys osalarijak bere "La trasmisión de la vida" idaztijan auxe diño: "Txarbidetsubai i n d a r r a emoteko-garbitasun osua osasunerako kaltegiña dala-diñuen irakatsi kaltegiña kemenez gaitzesten dogu".

Garbitasuna goguentzat dan bestian da soñarentzat be onuragiña. Beste edozer baño onuragiñagua. Neugana etorri diran gaxo ugarijetariko bati be ez dautsat entzun lixunkerijak emon dautsazan onurak" (Sir James Paget Osalarija).

Beste ainbat osagillen eritxijak be begijen aurrian dodaz, baña esaniriikuak naikua dirala-ta, enoya jarratuten.

III

Garbitasunak gixona gixondu egitten dau. Gixon-goguak soña ta bere giriña gosetijak oinperatzia lorrtu dabenian, argijago ta indarrtsubago nabatten dauz bere adimen-bijotzak? Gixadijaren alde gauzarik ospetsubenak egin dabezan gixon ta emakumerik gurenenak garbijak ixan dira.

Elexa katolikuak zegatik biarrtu ete-dauz jaupari, lekaide ta lekaimiak garbijak ixaten? Oso-osoz ta adore guztiz goguak zeruratzen lana egin dagijen. Eta amaika garaipen ikusgarri lorrtu dan Elexa Katoliko Deuna'k. Zenbat ziñopa edo martiri...

¡Zenbat jakitun...! Zenbat deun...! Garbitasun onixetan dauke sorkuna ainbat lekaime ta lekaide-etxek. Gaxotegijetan agura naskagarrijen orretan apalkiro belaunbikotuta oñak eta zauri zikiñak garbitzen diñarrduezan lekaimetxubak garbijak ez ba'lira, lan neketsu onetarako biar dan adorerik ixango ete-leukela, uste dozuz? Bai zera.

IV

Gixontasunaren ikur argija bekokijan daroyan gaste-endea, zein ende ederra dan! Atsegintasunez begiratu oi -dautsagu gastioi. Aurpegi-zindotasunak, jarkera aunditasunak, bixitza garratasunak bere atsez garuaguz. Lilluratuten gauzan ederrtasuna da. Gastaroko lenengo egunak eurek baño be, zoragarrijaguak dira gastiaren onoimen argijak.

V

¡Gaste euzkotarra! Gastia zaran ezkero; zeure amazortzi urtedun buruboi amesez aseta daruazu, soña barra garretan eta jakiña geldi egon eziñik aurkitzen zara. Zeure lenengo eginbiarra zeure burubaren jabe egitia da. Guda gogorra nabattuko, dozu zeure ixatian. Soñak bere janarijak eskatuko dautzuz. Goguak, ostera, beriak. Gixona gixon ezta soñagatik, goguagatik, baño. Menperatu, ba, soña ta goguaren menpian imiñi. Txakur-gosia okela ustelaren atsez lez, atsegin emakoyen atsez ba-zabiltz... zuriak egin dau; soñak gogua menperatu dau, aberetu egin zara, gixontasuna galdu dozu. Emakume aragijaren otsein ixateko baño gauza aundijaguetarako jayua zara. Sasoya eltzen jatzunian ezkondu zatte. zeure Aberri errukarrija ume argiz aberastuteko.

Emakumiari itzalez begiratu ta lanari ekiiozu sendo. Igaz lixunkerira zarrovakezan bide labanetatik ta garbija ixango zara. Zoragarrija Euzkadi gastedi garbijaren onoimenez loratzen dogunian.

Maie.

"Iparragirre" Errenderi'n

Datorren igandez, Azaroak 17, antzeztuko da lenengo aldiz Errenderi'n Labayen'dar Joseba Andoni'ren iru atal dun "Iparragirre" deritzan antzerki bikaña. Garbi azaltzen da antzerki eder ortan Iparragirre "Gernika'ko Arbola 'ren" eresi ta kanta sumatzailea'ren bizitza arlotea ta bere azken tristea.

Polita da benetan antzerki au eta igandean "Euzko Antzoki'ra" joaten diranak egiztatuko dute guk dioguna.

Antzazlarietan berria, berri asko ditugu nola emakume ala mutil ta gañera antzezlari yayoak irtengo diranak.

Ikusko dezute zerren ederki lan egingo duten igandean.

Antzerki-jaya arratsaldeko bosteterditan asiko da beste errietako antzerkizaleak ere ikusi dezaten.

Beraz Errenderi ta inguruko antzerkizaleak igande arratsaldean ba dakizute nora juan "Euzko-Antzoki,,'ra.

Sarbide txartelak ere oso merke izango dira.

A ta baita ere esan bear degu dekorazio berriak izango dirala Alonso pintore edo margolari yayoak egiñak.

Igande arratsaldeko 5 ta erdiak arte bada.

Andoni.

ZEANURI

Arana-Goiri'tar Sabin'en urte urrena. Datorren ilaren lenengo egunean ospatuko da Deun Ixidor elexan. Jaupea, jaunarrtze eta ganetikoen barri, beste igandian emongo da.

Egun onetan arratsaldeko irureta batzarra, eta jarrayan itzaldija be ixango da "Sabin'en irakatsijak" azalduko baz.

Zaurittuta.—Gure errijan orain arte ixan dogun eta Muxika'ra aldatu yakun jaupari marria, Zamaloa'tar Kipren jaunak, ezpiar bat ixan dau belbi bategaz aurren-aur jo ta. Zaurijok andijaguak izan zetekezan, baña Jaungoikuari eskarrak ez dirudije andijak ixango diranik. Laster osatzia opa dautsagu. Il onen 11'gn. obiratu eben Bengoetxea'tar Karmele'ren gorpua.

Bere neba Jon'eri lagun gayakoz samintasunean ta otoi dagigu aren alde.

Kokaxuen Ila.—Goxero Deun Ixidor elexan oztetza andijagaz eleizkixunak egiten dira.—**Otxerin-mendi.**